

ДІАСПОРІАНА ПРОФЕСОРА ТАРАСА САЛИГИ

Українська діаспоріана відомого літературознавця й критика, заслуженого діяча науки професора Тараса Салиги містить вагому частину його наукового й літературно-критичного доробку. Наукові розвідки, літературні портрети, есеї, полемічні статті, діалоги про видатних українських письменників, мемуаристика та епістолярій, численні упорядковані збірки творів — це те, що засвідчує не лише наукову та історико-літературну цінність праць Т. Салиги, а й творить їх мистецький дух. З-поміж мистецьких постатей української діаспори виокремимо Є. Маланюка, Б. Кравцева та М. Ситника, дослідженню творчої спадщини яких присвячено багато праць останніх років. У них науковець прагне висвітлити найважливіше, що становить світоглядну й духову суть творчості українських письменників, є квінтесенцією їхнього мистецького буття.

У численних працях, присвячених життю і творчості Є. Маланюка, Т. Салига створює історико-літературний портрет митця, філософа-інтелектуала, науковця, воїна, що присвятив своє життя служінню Вітчизні. Вагомим внеском у дослідження історії української літератури стали видання «Поезії» та «Повернення: Поезії. Літературознавство. Публіцистика. Щоденники. Листи» Є. Маланюка.

Упродовж років тривало упорядкування творчої спадщини Богдана Кравцева. Починаючи з 1993 р. вийшло три його книжки: «Поезії» (1993) — перше видання в Україні, завдяки якому читачі змогли ознайомитись із творчістю забороненого в часи комуністичного режиму письменника; «Під рідними і зорями чужими» (2018); «Печальних уст моїх слова пречисті (переклади з Рільке)» (2019). Продовжуючи видання 1993 р., книжка «Під рідними і зорями чужими», крім поезій, містить переклад-переспів біблійної «Пісні Пісень», вибрану публіцистику та есеїстику письменника. Збірка також містить найповнішу на сьогодні в Україні та діаспорі бібліографію творів письменника. У передмові Т. Салига зазначив: «Творча діяльність Богдана Кравців тривала понад півстоліття (помер 21 листопада 1975 р. в Рутерфорді, біля Нью-Йорка). Його поетична спадщина з наповненістю самотнього художньо-образного письма, як і його літературознавчі, фольклористичні, текстологічні дослідження і, зокрема, критичні спостереження чекають ґрунтовних досліджень» [2, 23].

Саме таким ґрунтовним дослідженням перекладацької роботи письменника й стала книжка «Печальних уст моїх слова пречисті (переклади з Рільке)». Т. Салига проаналізував вплив Р. М. Рільке на

творчість українських поетів та вплив України на австрійського поета. Він навіть приклади численних перекладів Рільке українських митців. «Було б цікаво з усіх цих перекладів утворити своєрідну антологію» [3, 12], — резюмував автор. Справді, така антологія ще чекає свого упорядника.

Наразі Т. Салига досліджує творчу спадщину Михайла Ситника — українського поета-лірика, журналіста, редактора. 2021 р. у Львові вийшла книжка «...Я в Україну повернусь... Відома й невідома лірика М. Ситника». У передмові до видання літературознавець, акцентуючи націєсофську та націєтворчу константу лірики українського митця, втілену у вірші «Тризуб», зазначив:

Незаперечна істина, що сила поезії в її доланні часових меж. «Тризуб» написано вісімдесят літ тому, але він для нас нині суціль більш ніж актуальний. Марно намагаються теперішні яничари — слуги чужинцям притинити його могутню історичну символіку. У 2014 році агресивна Росія пішла війною проти України. Хтось радів, що повертаються знову радянські визволителі. Хтось подався за кордон на заробітки. Немало з'явилося таких, що стали в черги у військкоматах, аби відкупитись від мобілізації в армію. Але багато прекрасної патріотичної молоді під сяйвом Золотого Тризуба пішло в добровольчі батальйони для відродження українських Збройних сил. Зі святим обов'язком перед державою з'явилися волонтери. Україною знову залунало «Зродились ми великої години» [1, 20].

Наукова аналітика, що базується на багатогранних рівнях аналізу, методологіях та численних методах дослідження, поєднана з елементами наукової есеїстики — з мистецьки вишуканою інтерпретацією наукових фактів та художніх текстів, різнобарв'ям метафор і символів, екзистенційними медитаціями, літературно-психологічними портретами, художньо-філософськими сентенціями, — це те, що творить багатогранну наукову й естетико-культурну складову авторського стилю Т. Салиги. У багатьох працях, присвячених українським митцям ХХ ст., простежується також чітка проєкція на час нинішній і завтрашній; дослідник поєднує в контексті історіософської футурології минуле, сьогодення й майбутнє, творить концепцію розвитку української національної літератури як складника світового культурно-мистецького дискурсу. У Тараса Салиги ще багато планів, зокрема продовження науково-дослідницької роботи з упорядкування творчої спадщини М. Ситника, О. Тарнавського та інших представників української еміграційної спільноти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Салига Т. ...В мене на серці рідний край, — в сльозах і крові... // Ситник М. ...Я в Україну повернусь... Відома й невідома лірика / упор. Т. Салига, І. Васишин. Львів: Сполом, 2021. С. 5—20.
2. Салига Т. ...З-під «зір чужих» у «дні колишні»... (Богдан Кравців) // Кравців Б. Під рідними і зорями чужими / упор. Т. Салига, І. Васишин. Львів: Світ, 2018. (Серія «Ad Fontes — До джерел»). С. 3—23.
3. Салига Т. У світі Богдана Кравціва і Райнера Марії Рільке // Печальних уст моїх слова пречисті (переклади з Рільке): поезії / [упор. Т. Салига, І. Васишин]. Львів: Сполом, 2019. С. 5—24.

Ігор ВАСИЛИШИН

Отримано 18 січня 2022 р.

м. Львів